

ВПЛИВ АВТОНОМНИХ РОБОТІВ НА СУСПІЛЬСТВО І ПРАВО: ПРОГНОСТИЧНИЙ ВИМІР

У статті обгрунтовується, що зрозуміти суспільний і правовий вплив автономних роботів можна лише розглядаючи це питання з різних точок зору, оскільки воно вимагає міждисциплінарного підходу. З'ясовано, що якщо ми формуємо технології, а технології в свою чергу впливають на нас, то важливо знайти відповідь на запитання щодо забезпечення цього процесу взаємного впливу таким чином, щоб захищати, а не підіривати правові, моральні та політичні стандарти. У зв'язку з цим наголошується на необхідності в зосередженні на питанні автономних роботів і справедливості у контексті взаємозв'язку між справедливістю, правосуддям та рівністю. Вказано на важливість етичної складової, а саме моральної відповідальності, щоб з'ясувати яким чином доцільно покласти відповідальність на автономні системи, чи спричиняє використання автономного штучного інтелекту прогалину у відповідальності. Виділено потребу проаналізувати взаємозв'язок між штучним автономними системами, владою та відповідальністю. Виявлено, що можливо визначення орієнтирів ситуації, яка динамічно змінюється під впливом технологій та забезпечення механізмів регулювання для протидії потенційній шкоді, яку несуть автономні роботи й уникнення пастки ставлення до них, як до абсолютно нового, водночас не ігноруючи їх вплив на суспільство, тому основна увага повинна зосереджуватися не лише на самій технології, а на цінностях, які суспільство плекає та бажає захистити.

Ключові слова: автономні роботи; цивілізаційні хвилі розвитку суспільства; штучний інтелект і право; цифрова людина; суспільні цінності; соціальна сингулярність.

Постановка проблеми. Сучасна соціальна реальність характеризується небаченою дотепер тотальною трансформацією індивідуального й суспільного буття під глобальним технологічним впливом, спричиненим розвитком штучного інтелекту, генної інженерії та глобальними кризами, що змінюють природу людини, цінності та парадигми розвитку людства. Соціальна сингулярність, на думку дослідників, настане в результаті одночасної дії трьох новітніх технологій: штучного інтелекту, молекулярної нанотехнології та молекулярної біотехнології. Українські вчені зазначають, що «соціальна реальність характеризується епохою інновацій, зміною цінностей, до того ж повномасштабна війна в Україні чітко показала наявність антропологічної катастрофи, тотальне наближення людства вже не до «сингулярної точки», точки відліку до чогось нового, а входження до «зони сингулярностей», де вся світ-система знаходиться в тотальному загостренні всіх сфер життя» [1, с. 134].

Автономні роботи – це одна з багатьох технологій, яка створена людьми та використовується ними з різними цілями, як добрими, так і навпаки такими, що не несуть благо. На думку Стюарта Рассела, навіть якщо робот виконує обмежене коло завдань і

має лише зародкове розуміння того, що відбувається, він може бути дуже корисним. Наприклад, особливо корисними у віддалених та бідних регіонах, де недостатньо лікарів, можуть бути медичні програмні системи штучного інтелекту. Але однозначно не мають добрих цілей в руках агресора автономні системи зброї або так звані «роботи-вбивці», розроблені для вбивства без втручання людини.

Враховуючи, що автономні системи штучного інтелекту все частіше розробляються та впроваджуються таким чином, що впливають на наше життя, постає питання, яку роль відіграють право, етика та політика в регулюванні цього впливу та в забезпеченні захисту основних цінностей суспільства? Відповідь на нього вимагає міждисциплінарного підходу, оскільки лише розглядаючи його з різних точок зору, можна зрозуміти суспільний і правовий вплив таких систем.

Формулювання цілей. Метою дослідження є питання, як забезпечити механізми регулювання для протидії потенційній шкоді, яку несуть автономні роботи й уникнути пастки ставлення до них, як до абсолютно нового, водночас пам'ятаючи про їх вплив на суспільство.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика досліджень у сфері технологічного впливу на суспільство, людину й право є міждисциплінарною. Останнім часом вчені, футуристи активно обговорюють питання щодо статусу людини під впливом технологічних досягнень (Р. Курцвейл, А. Реквіц, М. Бордес, В. Віндж та ін.). Значну увагу приділяють дослідники питанню етичних меж (Ді Кевін Гао, Ендрю Хаверлі, Судіп Міттал, Джимін Ву та Джиндао Чен [2]), соціальних і екзистенційних ризиків (Стюарт Рассел [3]). Українські дослідники в своїх працях аналізують вплив розвитку цифрових технологій, які експоненційно розвиваються, на суспільство, людину, право; обговорюють екзистенційні смисли соціальної сингулярності, образ майбутнього людства. Цим питанням присвячені роботи науковців соціально-філософської школи України Н. Венцель [4], В. Воронкової, [5; 6], Н. Ковтун [4], О. Коноваленко та І. Утюж [1] та ін. В роботах українських правознавців висвітлюються філософсько-правові аспекти технологічного відношення до юридичного знання та цифровізації права (Ж. Павленко [7] та ін.), питання фундаментальних цінностей в сучасних умовах (Ю. Разметаєва та Н. Філатова-Білоус [8] та ін.), права людини крізь призму штучного інтелекту, роботизації та цифрової людини (О. Радутний [9] та ін.), правового статусу штучного інтелекту (Попович Т. [10] та ін.).

Виклад основного матеріалу. Сьогодні, коли йдеться про створення механізмів та інституцій для управління суспільством, може виникнути спокуса розглядати штучний інтелект як абсолютно нове явище, що є наслідком людської винахідливості. Таке ставлення може з одного боку, підживлювати надмірний ажіотаж навколо цього питання, а з іншого, ризикувати ігнорувати винахідливість, яку суспільство демонструвало протягом історії, що може виправдовувати прагнення деяких фахівців взагалі уникнути питання регулювання штучного інтелекту.

Людство завжди прагнуло використовувати нові інструменти таким чином, щоб вони служили їх різноманітним цілям. Цілі можуть бути різними: як добрими, так і навпаки. Історія технологій налічує довгий список винаходів, які були проголошені новаторськими та які змінили суспільство більшою чи меншою мірою. Іноді дослідники порівнюють штучний інтелект з відкриттям вогню, електрики, нафти, ядерних технологій, інтернету тощо. Сам факт проведення таких аналогій може служити нагадуванням про те, що зміна технологій не несе у світ нічого принципово нового. Це спонукало експертів обговорювати, чи корисні ці аналогії або навпаки, жодна з них не має особливого сенсу, оскільки є тільки зміна

методів, які можуть сприяти покращенню життя людини чи суспільства або навпаки, нести для них потенційні загрози.

Відповідно до цивілізаційної типології Е.Тоффлера відомі три типи цивілізації, що з'явилися в під час глобальних соціотехнічних революцій, а саме: аграрно-реміснична, котра зайняла ціле тисячоліття, промислова – становлення індустріальної цивілізації, що тривала щонайменше три сторіччя, та постіндустріальна, котру характеризують процеси інформатизації і яка принесла з собою зовсім новий стиль життя, зі своїм специфічним світоглядом, свої способи контакту з часом, простором, логікою і причинно-наслідковими зв'язками, а також власні принципи керування майбутнім [11]. Новим принципом постіндустріального суспільства на думку відомих філософів є величезне соціальне значення теоретичного знання і його нова роль як направляюча сила соціального впливу [12]. Якщо перша цивілізаційна хвиля (у літературі ці суспільства називають “традиційними”) орієнтувалась на традиції і норми, що акумулюють досвід предків, у сфері виробництва якої спостерігалось панування землеробських і ремісничих технологій досить високого рівня, про що свідчить матеріальна культура Древнього Китаю і Древньої Індії, а у духовній сфері – присутність сакральних пізнавальних систем (міфології), коли ще не виникло систематичне теоретичне знання, незважаючи на значні досягнення в області математики й астрономії, то вже в Древній Греції осмислюється дихотомія: знання – гадка, теоретична діяльність відокремлюється від релігійної і політичної. На етапі промислової революції в країнах Західної Європи сформувалася техногенна цивілізація, для якої характерна орієнтація науки на емпіричне дослідження, цінність об'єктивного і предметного знання, що розкриває сутнісні зв'язки речей, їхню природу і закони, відповідно до яких можуть змінюватися речі, установка на постійне збільшення об'єктивного знання про світ, вимога постійної новизни як результату дослідження. Коли людство зіштовхнулося з глобальними проблемами, з'явилася інформаційна версія розвитку світової цивілізації, для якої базисом високих технологій стає наука та її результати. Тобто, базовою підтримкою нових інформаційних технологій стає технологічне відношення до знання, як феномен не лише технічний, а і соціальний. Ефективність економіки, науково-технічний рівень виробництва, соціально-економічний прогрес загалом, нарешті, добробут суспільства в інформаційному суспільстві значною мірою залежать від рівня освіти та обсягу нагромаджених суспільством знань, від рівня й ефективності творчої діяльності в цьому суспільстві.

Сьогодні в продовження концепції розвитку людства Е. Тоффлера дослідники пропонують термін «Четверта хвиля» [13; 14] для опису наступного етапу після постіндустріального суспільства, яка змінює саму природу людини та її місце у Всесвіті, роблячи технології невід’ємною частиною життєдіяльності людини та навколишнього середовища. Базовою підтримкою четвертої хвилі є штучний інтелект, який перестає бути просто інструментом, а стає автономним учасником економіки та соціального життя шляхом використання інтегрованих систем, що керують цілими галузями без втручання людини. Суттєвими ознаками четвертої хвилі є стирання меж між фізичними, цифровими та біологічними сферами через застосування нейротехнологій (прямі інтерфейси «мозок-комп’ютер», наприклад, розвиток проєктів на кшталт Neuralink) та генної інженерії (редагування геному для лікування хвороб та покращення здібностей людини); перехід до повністю відновлюваної енергії та циклічної економіки, гармонізація технологічного прогресу з екосистемою планети, де відходи виробництва зводяться до нуля завдяки молекулярним технологіям; зміна концепції влади, грошей та власності шляхом повної децентралізації завдяки технологіям (блокчейну тощо), відмова від централізованих інституцій (банків, державних реєстрів) на користь розподілених мереж; космічна експансія (початок промислового освоєння Місяця, видобуток копалин на астероїдах та підготовка до колонізації Марса).

Всі ці технології, будучи невід’ємно вбудованими в суспільство, впливають та зазнають впливу, як на краще, так і на гірше від того середовища, в якому вони проєктуються, розробляються та розгортаються. Суспільний вплив штучного інтелекту тим помітніший, чим більше він впроваджується та використовується в різноманітних сферах. Це також пояснює сьогоднішній сплеск інтересу серед дослідників до етики штучного інтелекту, паралельно зі зростанням використання цієї технології. Однак, якщо ми формуємо технології, а технології в свою чергу впливають на нас, то важливо знайти відповідь на запитання щодо забезпечення цього процесу взаємного впливу таким чином, щоб захищати, а не підривати правові, моральні та політичні стандарти. При проєктуванні та регулюванні справедливих систем штучного інтелекту необхідно приділяти достатню увагу соціальним процесам, структурам та відносинам, які формують та формуються під впливом таких систем.

По-перше, треба зосередитися на питанні штучного інтелекту і справедливості у контексті взаємозв’язку між справедливістю, правосуддям та рівністю. По-друге, не менш важливою є тема етичної складової, а саме моральна відповідальність,

розуміння змісту і обсягу цього поняття і визначення поняття прогалини у відповідальності [15], щоб з’ясувати яким чином доцільно покладати відповідальність на штучні системи, чи спричиняє використання автономного штучного інтелекту прогалину у відповідальності. По-третє, треба проаналізувати взаємозв’язок між штучним інтелектом, владою та відповідальністю. Хоча технологія має потенціал для підтримки рішень в боротьбі з проблемами сталого розвитку, але, враховуючи високі викиди вуглецю та численні етичні проблеми, які вона викликає, від дискримінації до мікротаргетингу виборців, для того, щоб вирішити питання довгострокової стійкості штучного інтелекту з огляду на його вплив на наше соціальне, особисте та природне середовище (також на майбутні покоління), потрібен підхід, який повинен бути інклюзивним у часі та просторі, що означає, що минуле, теперішнє та майбутнє людських суспільств, а також планета та довкілля вважаються однаково важливими для захисту та безпеки, включаючи інтеграцію всіх країн в економічні та соціальні зміни [16].

Висновки. Розгляд штучного інтелекту як принципово відмінної технології від інших, по-перше, підкріплює наратив про те, що штучний інтелект є чимось невловимим і неминучим, що проявляється в суспільстві у формі, яку ми не можемо до кінця досягнути, і яку неможливо належним чином визначити чи зрозуміти, по-друге, обговорення штучного інтелекту як чогось абстрактного не враховує його конкретні і керовані блоки, з яких він побудований – від програмного коду та файлів з даними до матеріальних носіїв даних, мікросхем, плат тощо і людей, які їх створюють та експлуатують. Крім того, це також не враховує той факт, що інші технології, які можуть не підпадати під автономні роботи, можуть призвести до не менш впливових і проблематичних наслідків, тому основна увага повинна зосереджуватися не лише на самій технології, а на цінностях, які суспільство плакає та бажає захистити. Якщо проаналізувати всю доступну історію невдалих і успішних практик управління до періоду винаходу штучного інтелекту, то можна винести уроки стосовно того, як керувати суспільством під його впливом. Історія суспільства знає потужні винаходи, які змінювали його життя. Можливе визначення орієнтирів ситуації, що динамічно змінюється під впливом технологій та забезпечення механізмів регулювання для протидії потенційній шкоді, яку несуть автономні роботи й уникнення пастки ставлення до них, як до абсолютно нового, водночас пам’ятаючи про їх вплив на суспільство, у сучасному філософсько-правовому дискурсі пов’язане із формуванням концепту соціальної сингулярності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Утюж І., Коноваленко О. Екзистенційні смисли соціальної сингулярності. *Humanities studies: Collection of Scientific Papers* / Ed. V. Voronkova. Zaporizhzhia : Publishing house “Helvetica”, 2024. 20 (97). P. 131–139. <https://doi.org/10.32782/hst-2024-20-97-15>.
2. Gao, D. K., Haverly, A., Mittal, S., Wu, J., & Chen, J. (2024). AI Ethics: A Bibliometric Analysis, Critical Issues, and Key Gaps. *International Journal of Business Analytics*, 11(1), 1–19. <https://doi.org/10.4018/IJBAN.338367>.
3. Рассел С. Сумісний з людиною. Штучний інтелект і проблема контролю / Пер. з англ. Зенгва В. Київ: Вид.: BookChif. 2020. 416 с.
4. Kovtun N., Ventsel N. Transitional society in modificatory conditions and challenges of fourth industrial revolution. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філософські науки*. 2019. Вип. 1(85). С. 5-16. [https://doi.org/10.35433/PhilosophicalSciences.1\(85\).2019.5-16](https://doi.org/10.35433/PhilosophicalSciences.1(85).2019.5-16).
5. Воронкова В., Кивлюк О., Андриякайтене Р. Еволюція від активного відповідального громадянства до цифрового в контексті критичного мислення: досвід країн ЄС. *Humanities studies: Collection of Scientific Papers* / Ed. V. Voronkova. Zaporizhzhia : Publishing house “Helvetica”, 2023. 14 (91). P. 23–34. <https://doi.org/10.32782/hst-2023-14-91-03>
6. Воронкова В., Нікітенко В., Васильчук Г., Каганов Ю., Метеленко Н. Діджиталізація комунікативного простору та комунікативної особистості: трансформація суспільства, економіки, людини. *Humanities studies: Collection of Scientific Papers* / Ed. V. Voronkova. Zaporizhzhia : Publishing house “Helvetica”, 2024. 19 (96). P. 19–32. <https://doi.org/10.32782/hst-2024-19-96-02>.
7. Павленко Ж. О., Водорезова С. Р. Поняття електронної особи в цифровій реальності. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія*. 2021. Т. 3, № 50. С. 59-70. <https://doi.org/10.21564/2663-5704.50.235427>.
8. Європейські фундаментальні цінності в цифрову еру : [монографія] / ред.: Юлія Разметаєва, Наталія Філатова-Білоус ; Європ. Союз ; Центр Досконалості Жана Моне «Європ. фундамент. цінності в цифр. еру» ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2024. 316 с.
9. Радутний О.Е., Якулявічене Л. Права людини крізь призму штучного інтелекту, роботизації та цифрової людини / Права людини в умовах цифрової трансформації суспільства : монографія / [Д.В. Лученко, О.В. Капліна, В.Я. Настюк та ін.] : за ред. проф. Д.В. Лученка. Харків : НЮУ імені Ярослава Мудрого, 2022. 272 с. С. 19–41.
10. Попович Т. П. Правосуб’єктність штучного інтелекту: майбутнє чи ілюзія? *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія право*. 2025. № 89(1). С. 144-149. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.89.1.18>.
11. Тоффлер Е. Третя Хвиля / 3 англ. пер. А. Євса. Київ: Вид. дім «Всесвіт», 2000. 480 с.
12. Bell D. The Coming Post-Industrial Society. 2001. 23 p. URL: <https://bgsp.edu/app/uploads/2014/12/Bell-Coming-of-Post-Industrial-Society.pdf>.
13. Скіннер К. Людина цифрова. Четверта революція в історії людства, яка торкнеться кожного. / Пер. з англ. Якубовська Г. Харків: Вид. «Ранок»: Фабула. 2020. 272 с.
14. Schwab, K. The Fourth Industrial Revolution. Penguin UK, 2017. 192 p.
15. Lauwaert L, Oimann A-K. Moral Responsibility and Autonomous Technologies: Does AI Face a Responsibility Gap? In: Smuha NA, ed. The Cambridge Handbook of the Law, Ethics and Policy of Artificial Intelligence. Cambridge Law Handbooks. Cambridge University Press. 2025. P. 101-116.
16. Hasselbalch G, Van Wynsberghe A. Artificial Intelligence, Power and Sustainability. In: Smuha NA, ed. The Cambridge Handbook of the Law, Ethics and Policy of Artificial Intelligence. Cambridge Law Handbooks. Cambridge University Press; 2025. P. 117-130.

REFERENCES

1. Utyuzh, I., Konovalenko, O. (2024). Existential meanings of social singularity. *Humanities studies: Collection of Scientific Papers* / Ed. V. Voronkova. Zaporizhzhia : Publishing house “Helvetica”, 20 (97), 131–139. <https://doi.org/10.32782/hst-2024-20-97-15> [in Ukrainian].
2. Gao, D. K., Haverly, A., Mittal, S., Wu, J., & Chen, J. (2024). AI Ethics: A Bibliometric Analysis, Critical Issues, and Key Gaps. *International Journal of Business Analytics*, 11(1), 1–19. <https://doi.org/10.4018/IJBAN.338367> [in English].

3. Russell, S. (2020). Compatible with humans. Artificial intelligence and the problem of control / Trans. from English Zengwa V. Kyiv: Publ.: BookChif. 416 p. [in Ukrainian].
4. Kovtun, N., Ventsel, N. (2019). Transitional society in modificatory conditions and challenges of fourth industrial revolution. *Bulletin of the Ivan Franko Zhytomyr State University. Philosophical Sciences*, 1(85), 5-16. [https://doi.org/10.35433/PhilosophicalSciences.1\(85\).2019.5-16](https://doi.org/10.35433/PhilosophicalSciences.1(85).2019.5-16) [in English].
5. Voronkova, V., Kyvlyuk, O., Andriukaitene, R. (2023). Evolution from active responsible citizenship to digital in the context of critical thinking: experience of EU countries. *Humanities studies: Collection of Scientific Papers / Ed. V. Voronkova. Zaporizhzhia : Publishing house "Helvetica"*, 14 (91), 23–34. <https://doi.org/10.32782/hst-2023-14-91-03> [in Ukrainian].
6. Voronkova, V., Nikitenko, V., Vasylychuk, G., Kaganov, Yu., Metelenko, N. (2024). Digitalization of communicative space and communicative personality: transformation of society, economy, and man. *Humanities studies: Collection of Scientific Papers / Ed. V. Voronkova. Zaporizhzhia : Publishing house "Helvetica"*, 19 (96), 19–32. <https://doi.org/10.32782/hst-2024-19-96-02> [in Ukrainian].
7. Pavlenko, Zh. O., Vodorezova, S. R. (2021). The concept of an electronic person in digital reality. *Bulletin of the Yaroslav the Wise National Law University. Series: Philosophy*, 3(50), 59-70. <https://doi.org/10.21564/2663-5704.50.235427> [in Ukrainian].
8. European fundamental values in the digital era: [monograph] (2024) / ed.: Yulia Razmetaeva, Natalia Filatova-Bilous; European Union; Jean Monnet Center of Excellence "European fundamental values in the digital era"; Yaroslav Mudryi National Law University. Kharkiv: Pravo, 316 p. [in Ukrainian].
9. Radutnyi, O.E., Yakuliavichene, L. (2022). Human rights through the prism of artificial intelligence, robotization and digital man / Human rights in the context of digital transformation of society: monograph / [D.V. Luchenko, O.V. Kaplina, V.Ya. Nastyuk and others]: edited by Prof. D.V. Luchenko. Kharkiv: Yaroslav Mudryi National Law University, 19–41 [in Ukrainian].
10. Popovych, T. P. (2025). Legal personality of artificial intelligence: future or illusion? *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Law Series*, 89(1), 144-149. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.89.1.18> [in Ukrainian].
11. Toffler, E. (2000). The Third Wave / Trans. from English by A. Yevsa. Kyiv: Publishing house "Vsesvit", 480 c. [in Ukrainian].
12. Bell, D. (2001). The Coming Post-Industrial Society. URL: <https://bgspe.edu/app/uploads/2014/12/Bell-Coming-of-Post-Industrial-Society.pdf> [in English].
13. Skinner, K. (2020). Digital Man. The Fourth Revolution in Human History, Which Will Affect Everyone. / Trans. from English by Yakubovskaya G. Kharkiv: Publishing House "Ranok": Plot., 272 [in Ukrainian].
14. Schwab, K. (2017). The Fourth Industrial Revolution. Penguin UK, 192 p. [in English].
15. Lauwaert, L., Oimann, A-K. (2025). Moral Responsibility and Autonomous Technologies: Does AI Face a Responsibility Gap? In: Smuha NA, ed. The Cambridge Handbook of the Law, Ethics and Policy of Artificial Intelligence. Cambridge Law Handbooks. Cambridge University Press, 101-116 [in English].
16. Hasselbalch, G, Van Wynsberghe, A. (2025). Artificial Intelligence, Power and Sustainability. In: Smuha NA, ed. The Cambridge Handbook of the Law, Ethics and Policy of Artificial Intelligence. Cambridge Law Handbooks. Cambridge University Press, 117-130 [in English].

KLYKOV OLEKSANDR

Graduate Student of the Department of Philosophy of Yaroslav Mudryi National Law University

THE IMPACT OF AUTONOMOUS ROBOTS ON SOCIETY AND LAW: A FORECASTING DIMENSION

Problem setting. Modern social reality is characterized by an unprecedented total transformation of individual and social existence under global technological influence, caused by the development of artificial intelligence, genetic engineering, and global crises that change human nature, values, and paradigms of human development. Autonomous robots are one of many technologies created by humans and used by them for various purposes, both good and, conversely, not good. The question arises: what role do law, ethics, and politics play in regulating this influence and in ensuring the

protection of the fundamental values of society? The answer to this question requires an interdisciplinary approach, since only by considering it from different perspectives can the social and legal impact of such systems be understood.

Analysis of recent researches and publications. The problematic issues in research on the technological impact on society, individuals, and law are interdisciplinary. Recently, scientists and futurists have actively discussed questions regarding the status of a person under the influence of technological advancements (R. Kurzweil, A. Reqwitz, M. Bordes and others). Researchers pay significant attention to ethical boundaries, social and existential risks (S. Russell). Ukrainian researchers, in their works, analyze the impact of the development of digital technologies, which are developing exponentially, on society, individuals, and the law; they discuss the existential meanings of social singularity, the image of the future of humanity. This issue is addressed in the works of scholars of the Ukrainian socio-philosophical school: N. Ventsel, V. Voronkova, N. Kovtun, O. Konovalenko and I. Utyuzh, and others. In the works of Ukrainian legal scholars, the philosophical-legal aspects of the technological attitude to legal knowledge and the digitization of law are highlighted (Zh. Pavlenko and others), questions of fundamental values in modern conditions (Yu. Razmetaeva and N. Filatova-Bilous and others), human rights through the prism of artificial intelligence, robotics, and the digital human (O. Radutny and others), the legal status of artificial intelligence (T. Popovich and others).

The purpose of the research is how to provide regulatory mechanisms to counter the potential harms posed by autonomous robots and avoid the trap of treating them as something completely new, while at the same time being mindful of their impact on society.

Article's main body. The article argues that understanding the social and legal impact of autonomous robots is possible only through examining the issue from multiple perspectives, as it requires an interdisciplinary approach. It is established that while we shape technologies and technologies, in turn, shape us, it is essential to find an answer to the question of how to ensure this process of mutual influence in a way that protects rather than undermines legal, moral, and political standards. In this context, the need to focus on the issue of autonomous robots and justice is emphasized, particularly within the framework of the interrelationship between justice, the rule of law, and equality. The importance of the ethical dimension—specifically moral responsibility—is highlighted in order to determine how responsibility should be appropriately attributed to autonomous systems and whether the use of autonomous artificial intelligence creates a responsibility gap. The need to analyze the relationship between autonomous artificial systems, power, and responsibility is also identified.

Conclusions and prospects for development. A possible approach to defining reference points in a situation that is dynamically changing under the influence of technology, and to ensuring regulatory mechanisms to counteract the potential harm posed by autonomous robots—while avoiding the trap of treating them as something entirely new and at the same time keeping in mind their impact on society—is, in contemporary philosophical and legal discourse, associated with the formation of the concept of social singularity.

Key words: autonomous robots; civilizational waves of societal development; artificial intelligence and law; the digital human; social values; social singularity.

За ДСТУ 8302:2015 цю статтю слід цитувати:

Кликов О. І. Вплив автономних роботів на суспільство і право: прогностичний вимір. *Право та інновації*. 2026. № 1 (53). С. 95–100. [https://doi.org/10.37772/2518-1718-2026-1\(53\)-12](https://doi.org/10.37772/2518-1718-2026-1(53)-12).

Дата подання автором: 02.02.2026

Дата прийняття після рецензування: 04.03.2026

Дата опублікування: 29.04.2026